

MENORQUINS CRÒNIQUES DE RODATGE

Toni Vidal, la càmera més sensible

▶ El fotògraf des Castell és el protagonista del primer capítol de la **sèrie documental** sobre sis personalitats de l'illa**Cristian P. Coll**

He viscut molts anys enfora de Menorca. Però la llunyania no ha estat mai capaç d'esborrar en jo la nostra illa. Sempre ha estat present i va ser present en aquells anys d'aprenentatge professional i vital. I des de la distància, una pregunta em sotjava la ment: què representava per jo Menorca?

Explicar històries com a eina de recerca i divulgació me va dur a pensar en un projecte que m'apro-

toria professional en format documental. Volia també donar a conèixer la seva persona i com encara estava vinculat a Menorca a través de la seva obra, tot i haver viscut tants anys a Barcelona. El projecte va començar amb una entrevista feta a casa seva a Es Castell, com vam poder. Assseguts al menjador tan característic de la seva casa, un cap de cantó amb finestres del centre del poble, cadires menorquines en rotllana i una instal·lació en forma d'arbre metàl·lic d'on a cada 'branca' hi penja un poema.

L'afició al dibuix de la infantesa d'en Toni Vidal el va dur a dedicar-se a la fotografia, que ha deixat un

Ens pensam que ho sabem tot i no sabem res». Si amb un fotògraf acabavem xerrant d'energia, amb un científic que passaria?

Va ser llavors quan vam tenir clar de com les nostres històries havien de xerrar primordialment de persones, i com a context explicar les seves professions o mèrits.

D'aquesta primera entrevista en va sorgir un muntatge d'un minut que ens serviria per poder presentar el projecte i cercar finançament per poder gravar la resta de la seva història, així com les altres cinc.

Així que gràcies a la participació d'IB3, Es FAR Cultural i el Consell Insular de Menorca vam emprendre

empaquetat i llest per reubicar aquestes imatges en un merescut espai que mostri la seva obra. Objectes que et transportaven a una vivència de tota una època i professió exercida amb passió. L'altra cara de la moneda, que encara no hem comentat i essencial són els llibres, els referents d'on extreu tota una dimensió humana i com ell diu «m'han salvat la vida», ja que de petit degut a una malaltia van ser el seu refugi on va descobrir el món.

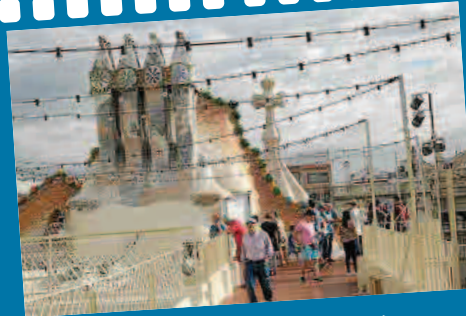
L'objectiu era fer una entrevista professional, sobre la seva trajectòria, i definir el pla de rodatge, intens per estar fent feina amb una persona de 84 anys. Per aproximar-nos a la seva

que quan estava en actiu, en moltes ocasions acompanyat de la seva companya de vida, na Lucienne Sitges, qui més l'entén i coneix la seva mirada, vam resseguir persones i indrets que van marcar la seva trajectòria. Açò sí, sempre amb la constància de visitar i fotografiar els canvis a Menorca, les pedres, l'arquitectura...

Si una cosa ha atrapat en Toni a Barcelona, ha estat la fotografia, però també una època d'activisme cultural de la Transició que el van fer que ell i la seva càmera coneguessin a personalitats. La seva sèrie de fotografies d'exiliats, que en part es van

Toni Vidal i Cristian P. Coll al menjador de la casa de Toni Vidal al cor de Barcelona.

Toni Vidal al terrat de la Casa Batlló (Barcelona)

Lucienne Sitges i Toni Vidal al tren (Sitges).

Toni Vidal enregistrat per Macià Florit, director de fotografia del capítol.

ximés a persones que me generaven algun interès per la seva trajectòria professional destacada. «Menorquins» és una sèrie documental que retrata a cada capítol una gran personalitat illenca. Sis capítols, sis persones a qui estic eternament agraït d'haver-me deixat entrar a les seves vides, per explicar qui són, a que s'han dedicat i en essència com s'han vinculat a Menorca sense ser-hi presents, ja que la majoria d'elles, que anirem descobrint setmanalment, van realitzar o realitzen la seva tasca professional fora de l'illa.

MENORQUINS, CAPÍTOL 1 - TONI VIDAL (Es Castell, Menorca, 1934)

Vaig conèixer el fotògraf Toni Vidal ja fa uns anys, al ja desaparegut Festival de cinema Mèdit (2014); eren altres temps... Arribat de Barcelona per fer una presentació de la seva obra, duia un llapis de memòria carregat de fotografies. El seu discurs humanista i pròxim va captivar un públic que va omplir el teatre i va agrair amb un sonor i llarg aplaudiment la presència del genial fotògraf des Castell.

Quatre anys després vaig contactar de nou en Toni per aquesta idea que tenia d'explicar la seva trajec-

llegat fotogràfic de valor incalculable fetes en una època on encara no tothom duia una càmera dins la butxaca. Estem davant d'un personatge analògic en tota la seva dimensió. En Toni compleix aquella frase que sempre anem sentint de que ningú és profeta a la seva terra. L'any 1968 va anar a Barcelona, com diu ell, «per un parell de setmanes» per exposar les fotografies de Gas Maó a la galeria Aixalà. L'objectiu d'aquell treball era dignificar les feines feixugues, i fins i tot els hi va organitzar un concert de música clàssica dins la fàbrica. En aquella ocasió, la parella de guàrdies civils que van anar a veure que estava passant van dir «parece que no estan haciendo nada malo», referint-se a l'aglomeració il·legal que formaven la dotzena de persones que encuriosides que es van aturar a sentir la música. De cop i volta se li va obrir la porta per quedar-s'hi com a fotògraf i encara hi és.

Aquesta primera entrevista va ser clau per a tota la sèrie documental que volíem fer des del moment en que en Toni ens va etzibar una frase que és la que ens ha acompanyat a tots i cada un dels capítols: «Sa matèria és com un 5 per cent de tot, el que resta és energia fosca, açò és màgia.

el setembre de 2019 aquesta aventura de retratar personatges menorquins que havien deixat una empremta professional destacada allà on han viscut. Barcelona, Madrid, Menorca i els Estats Units eren les nostres destinacions. Ens vam desplaçar allà on aquestes personalitats han desenvolupat la seva vida i on ens interessava poder veure, enregistrar i deixar constància de tota una època d'exili professional. Totes elles, fora de la nostra illa, amb una excepció; una de les protagonistes ha romàs a Menorca.

Un any després de la primera trobada, en Toni Vidal ens va rebre al seu taller de Barcelona. En entrar al seu antic taller i laboratori fotogràfic, ens va sorprendre veure com s'havia convertit en un magatzem del seu propi museu de fotografia; estava tot

feina com a fotògraf, li proposàvem 'repetir' algunes de les imatges que més li havien marcat. Encara que ell ja no 'dispara' recorda molt bé cada detall dels viatges, persones i converses. Una de les visites va ser a la Casa Batlló. Amb la tasca de retratar l'obra arquitectònica de Gaudí, Toni Vidal va ser creador d'imaginari col·lectius essencials dels anys 80 amb les seves fotografies patrimonials. A dia d'avui en Toni, passejant pel terrat de la casa més visitada del Passeig de Gràcia, visita als guerrers de Gaudí a les fumaroles, però les bombetes per il·luminar el terrat per quan es podien fer festes i visites turístiques li qüestionen si «en Gaudí no sé si estaria massa content».

El protagonista ara ja no està darrere de la càmera, sinó al davant. Igual

poder veure a l'exposició que fa fer el Consell insular fa dos anys al Roser i Can Oliver, «encara esperar un llibre», comenta en Toni, un poc resignat. «Amb molts d'ells vaig tenir amistat, i això és una riquesa impagable.»

El primer capítol d'aquesta sèrie no podia començar amb cap altre que no fos en Toni, qui ha convertit la tasca d'explicar històries de llocs i persones amb imatges la seva feina. Com a director del projecte sóc conscient de la responsabilitat que és explicar la vida d'algú altre. Agraït de la confiança que han dipositat en tot l'equip i feliç per l'amistat que hem traçat amb totes i cada una de les persones de qui amb humilitat intentarem donar a conèixer la seva trajectòria vital i professional.